

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående viss ändring i villkoren för statsbidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 142 av herr *Carlström* och II: 217 av herr *Andersson* i Hedensbyn m. fl. har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa, att Kungl. Maj:ts kungörelse den 14 juni 1940 (nr 599) angående villkor för statsbidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. måtte ändras så, att bidrag från sagda anslag jämväl må efter enahanda grunder, som i övrigt gälla, utgå till skogsvårdsåtgärder å skogar, lydande under allmänna skogsvårdslagen, belägna inom Pajala socken med Muonionalusta kapellag, Junosuando, Tärendö, Korpi-lombolo och Övertorneå socknar i Norrbottens län.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda yrkande, hänvisas till motionerna.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande över motionerna från skogsstyrelsen, som inhämtat yttranden i ämnet från skogsvårdsstyrelserna i de fyra nordligaste länen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 190, anvisade 1940 års lagtima riksdag å driftbudgeten under nionde huvudtiteln 1,000,000 kronor till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. samt godkände i statsrådsprotokollet angivna grunder för utlämnande av statsbidrag för sagda verksamhet. Bestämmelserna rörande anslagets användning äro intagna i kungörelsen den 14 juni 1940 (nr 599) angående villkor för statsbidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. samt cirkulär samma dag (nr 600) till skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Jämlikt berörda författningar utgår från anslaget bidrag till skogsvårdsarbeten å de egentliga lappmarks-skogarna, d. v. s. dels de skogar, som lyda under 1932 års lappmarkslag, och dels skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilka lagen om allmännings-skogar i Norrland och Dalarna äger tillämpning. Anslag utgår därjämte till motsvarande verksamhet å de i 4 kapitlet skogsvårdslagen omförmälda skyddsskogarna, såvitt de äro belägna i Jämtlands och Kopparbergs län.

Norrländska skogsproduktionsutredningens förslag (stat. off. utr. 1940: 3), vilka ligga till grund för nämnda proposition, voro mera omfattande. Enligt desamma skulle genom bidragsverksamhet stödjas skogsproduktionen i, förutom skogar som lyda under 1932 års lappmarkslag, jämväl skogar i Västerbottens och Norrbottens län, beträffande vilka lagen om allmänningskogor i Norrland och Dalarna äger tillämpning, skogar i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vilka äro underkastade bestämmelserna i skogsvårdslagen, samt i 4 kap. skogsvårdslagen avsedda svårförnygrade skogar och skyddsskogor i Kopparbergs län, vilka tidigare lytt under den för skyddsskogor gällande särslagstiftningen. I propositionen företogs en begränsning av verksamhetsområdet i förhållande till vad utredningen föreslagit. Sålunda uttalade föredragande departementschefen, bland annat, att ifrågavarande stödåtgärder borde få karaktären av en försöksverksamhet och att denna borde bedrivas å de egentliga lappmarksskogarna, d. v. s. dels de skogar, som löde under 1932 års lappmarkslag, och dels skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilka lagen om allmänningskogor i Norrland och Dalarna ägde tillämpning. Härjämte skulle de i 4 kap. skogsvårdslagen omförmälda skyddsskogarna, såvitt de vore belägna i Kopparbergs och Jämtlands län, inrymmas under verksamheten. Det i överensstämmelse härmed begränsade verksamhetsområdet motsvarar i stort sett de skogar, som enligt utredningens förslag skulle erhålla ett något högre bidrag än övriga hithörande skogar.

Skogsstyrelsen finner i sitt utlåtande icke skäl att tillstyrka bifall till motionerna. I övrigt anför styrelsen i huvudsak följande:

Orsakerna varför verksamheten med anledning av norrländska skogsproduktionsanslaget väsentligen begränsats till Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker äro i huvudsak att söka i skogstillståndet och de förhållanden, som betingat detsamma. Sedan mitten av förra århundradet har i norra Sverige försiggått en exploatering av stora urskogsförråd. Det för produktionskapitalets förnyelse nödvändiga skogsvårdsarbetet har emellertid i dessa trakter på grund av många samverkande orsaker icke kunnat igångsättas förrän ganska sent och har mångenstädes mött stora svårigheter, avhängiga av klimatiska faktorer och i någon utsträckning också sammanhängande med det förhållandet, att skogarna ej tidigare varit föremål för rationell vård. Betingelserna för skogsvårdsarbetet hava i stort sett varit sämst i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beroende på dålig avsättning för småvirke och svårare produktionsförhållanden överhuvud taget. Beträffande de enskilda skogarna i lappmarkerna, vilka under hela exploateringstiden varit underkastade en långtgående statlig reglering av avverkningarna, har den för nämnda skogar från och med år 1934 gällande skogsvårdslagen föranlett en snabbare realisation av det överåriga virkesförrådet. Därigenom har frågan om iståndsättande av avverkade marker aktualiserats särskilt för ifrågavarande skogars del. Att här åsyftade anslagsverksamhet inriktats uteslutande på lappmarksskogarna och skyddsskogarna torde jämväl ha motiverats med, att staten genom mera ingående föreskrifter i fråga om skogshushållningen än för andra skogar påtagit sig ett särskilt ansvar för skogsproduktionens vidmakthållande.

Även om sålunda den nuvarande begränsningen av norrländska skogsproduktionsanslagets verksamhetsområde kan sägas vara sakligt grundad, så

talar enligt skogsstyrelsens förmenande åtskilligt för det av motionärerna framförda förslaget, innebärande att fem socknar inom Norrbottens läns kustland skulle införlivas med sagda verksamhetsområde. Denna fråga torde dock vara av något större räckvidd än vad av motionerna i och för sig framgår. Låt vara att lappmarksgränsen länge utgjort en markerad råskillnad i skogslagstiftnings- och skogsadministrativt hänseende — den bildar likväl ingen skarp absolut skiljelinje med avseende på de skogsbiologiska, skogs-ekonomiska och sociala förhållanden, som i detta sammanhang äro relevanta. Förvisso torde på sina håll även utanför denna gräns det skogliga läget kunna jämföras med det som i stort sett råder i lappmarkerna och där skapat speciella problem. Detta gäller i första hand sådana trakter i Norrland utom lappmarkerna och skyddsskogarna, där särpräglade klimatologiska och andra betingelser göra erforderliga skogsvårdsåtgärder särskilt omfattande och betungande. Det framgår också av vissa skogsvårdsstyrelserns här återgivna yttranden, att styrelserna anse det önskvärt, att norrländska skogsproduktionsanslagets tillämpningsområde utvidgas till att inbegripa även trakter av senast omförmålt slag annorstädes än i Norrbottens län.

Om det sålunda måhända kan finnas skäl för en utbyggnad till andra delar av Norrland av den stödverksamhet, som uppehålls med norrländska skogsproduktionsanslaget, vill skogsstyrelsen emellertid ifrågasätta, huruvida det kan anses vara lämpligt att nu företaga en sådan åtgärd. Enligt statsmakternas beslut är denna verksamhet uppenbarligen tills vidare helt av försöksnatur, avsedd att — innan statsmedel i större utsträckning bindas för ändamålet — frambringa någon erfarenhet rörande förutsättningarna och intresset för den nya och förut oprövade väg för skogsvårdsarbetets organisation, denna verksamhet utgör. Vad Norrbottens län beträffar bör det särskilt framhållas, att hithörande arbeten inom lappmarken ännu ej ens kommit i gång, i varje fall icke i nämnvärd omfattning. Med hänsyn härtill synes det skogsstyrelsen ändamålsenligt att låta frågan om en utvidgning av norrländska skogsproduktionsanslagets verksamhetsområde anstå till dess att denna verksamhets mera definitiva utformning företages till omprövning.

Av de hörda skogsvårdsstyrelserna ha *skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs och Norrbottens län* tillstyrkt bifall till motionerna.

Jämväl *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* har tillstyrkt utsträckt möjlighet till beviljande av bidrag från förevarande anslag till sådana områden i Norrland, där klimatologiska och andra förhållanden förorsakade, att för-yngningsarbetena vore särskilt arbetskrävande och därför dyrbara.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har framhållit, att styrelsen ännu icke hade någon erfarenhet av den på norrländska skogsproduktionsanslaget grundade verksamheten och att styrelsen därför ännu ej kunde uttala sig om en utvidgning av denna verksamhet.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län slutligen anser sig för närvarande icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

I likhet med skogsstyrelsen anser utskottet vissa skäl tala för det av motionärerna framlagda förslaget att den med bidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. bedrivna verksamheten måtte utsträckas till att avse jämväl fem socknar närmare kusten i Norrbottens län. Såvitt framgår av de i ärendet avgivna utlåtandena synes emellertid den med anslaget i fråga hittills bedrivna verksamheten ännu befinna sig på

försöksstadiet. Enligt vad som uppgives av skogsstyrelsen torde i Norrbottens län verksamheten ej ens ha kommit i gång, i varje fall icke i nämnvärd omfattning. Innan mera ingående erfarenhet vunnits rörande förutsättningarna för ett genomförande av den jämförelsevis nya och hittills oprövade metod för bedrivande av skogsvårdsarbete, som ifrågavarande verksamhet innebär, synes det utskottet icke välbetänkt att utvidga den i ämnet gällande kungörelsens tillämplighetsområde. Bland övriga skäl som för närvarande tala mot ett bifall till motionerna må vidare nämnas, att med rådande brist på arbetskraft det i våra skogar torde finnas arbetsuppgifter, vilkas lösande måste anses angelägnare än de ifrågavarande. Utskottet tänker då i första hand på de i nuvarande försörjningsläge ytterligt viktiga vedavverkningarna. Utskottet anser sig således för närvarande icke böra tillstyrka bifall till motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 142 och II: 217 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 22.